

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

Қазақстан 2050

EXPO 2017
Future Energy
Astana Kazakhstan

IV ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 4-21 сәуір, 2017 жыл

Студенттер мен жас ғалымдардың

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты халықаралық ғылыми конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 10-13 сәуір, 2017 жыл

IV МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 4-21 апреля 2017 года

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 10-13 апреля 2017 года

IV INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 4-21 April, 2017

MATERIALS

of International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, 10-13 April, 2017

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

География және табиғатты пайдалану факультеті
Факультет географии и природопользования

**IV ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ**

Алматы, Қазақстан, 2017 жыл, 10-11 сәуір

Студенттер мен жас ғалымдардың
"ФАРАБИ ӘЛЕМІ"

атты халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2017 жыл, 10-11 сәуір

**IV МЕЖДУНАРОДНЫЕ
ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ**

Алматы, Қазақстан, 2017 жыл, 10-11 сәуір

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

"ФАРАБИ ӘЛЕМІ"

Алматы, Казахстан, 10-11 апреля 2017 года

**IV INTERNATIONAL
FARABI READINGS**

Almaty, Kazakhstan, April 10-11, 2017

MATERIALS

of International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

Almaty, Kazakhstan, April 10-11, 2017

Алматы
"Қазақ университеті"
2017

Редакция алқасы:

География және табиғатты пайдалану факультетінің деканы, г.ғ.д., профессор **Сальников В.Г.**

PhD Шокпарова Д.К.

г.ғ.д., профессор **Нүсіпова Г.М.**

г.ғ.д., профессор **Касымханова Х.М.**

б.ғ.д., профессор **Ященко Р.В.**

т.ғ.к., проф. м.а. **Абдрахимов Р.Г.**

г.ғ.к., доцент **Артемьев А.М.**

«Фараби әлемі» студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференциясының материалдары. Алматы, Қазақстан 2017 ж. 10-11 сәуір.

Материалы международной научной конференции студентов и молодых ученых " Фараби әлемі". Алматы, Казахстан, 10-11 апреля 2017 г. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 396 с.

ISBN 978-601-04-2203-2

КАРТОГРАФИЯ: ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІР
КАРТОГРАФИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА
CARTOGRAPHY: THEORY AND PRACTICE

Ағыбаева Л., Арақашықтықтан зерделеу мәліметтері негізінде Оңтүстік Қазақстанның ауылшаруашылық жерлерін картографиялау (Оңтүстік Қазақстан және Жамбыл облысы аумақтары бойынша).	
Акылбеков С.Г., Общая характеристика методов стимулирования учебно-познавательной деятельности студентов. Научный руководитель:	242
Алпысбай М.А., Су қоймалардың қоршаған ортаға әсерін зерттеу және картографиялау (Қапшағай су қоймасы мысалында).	243
Амантай А.Б., Разработка и решение научных проблем.	244
Аширов Т.Е., Стимулирование учебной деятельности.	245
Әбілда Ж.Е. Ле өзені аңғарының қазіргі бедерқұрушы үдерістерін картографиялау.	246
Бақуат Б., Сырдария өзені алабының жер бедерін зерттеу және картографиялау.	247
Бауыржан Е., Орталық Қазақстанның сақиналы құрылымдарын зерттеу және картографиялау.	248
Бахыт М.Б., Алматы агломерациясы қалалар-серіктестерінің картографиялау маңыздылығы.	249
Бәйімбетова А., Уран кен орнын ғарыштық суреттер арқылы зерттеу және картографиялау (Қызылорда облысы мысалында).	249
Ержан Г., Атырау облысының қазіргі кездегі экологиялық жағдайын талдау.	251
Әбішева Г.Б., Геоморфологические системы в зоне строительства дороги «Западная Европа-Западный Китай»..	252
Жамбылбекова П.Б., Технологиялық факторлардың әсерінен болатын жер бедерінің жылжу үдерістерінің заңдылықтарын негіздеу.	253
Ибрагимова Ж., Индер тұзды-күмбез көтерілімдерінің пайда болуы гипотезасы.	254
Исқақова Г., Ақтөбе облысының өнеркәсіп-игеру аймақтарының экологиялық жағдайын талдау.	255
Карабаева А.Ж., Изменение береговой линии реки Иртыш по данным космической съемки.	256
Құдайберген С.А., 3 сыныптың «дүниетану» оқулығына арналған қабырғалық карталарды құрастыру.	257
Мустахимова Г., О повышении эффективности использования земель в агропромышленном комплексе Республики Казахстан.	258
Нурбаев Н., Воздействие авто-заправочных станций г. Алматы на окружающую среду.	259
Нургалиев Р. О., Интеллектуальный потенциал молодежи как фактор развития экономики.	260
Орынбай Ж. Қала көлігінің жүйесін ұйымдастыру мәселесі (Алматы мысалында).	260
Оспанова А.С. Картографическая модель экзогенных процессов на территории наурзумского заповедника.	262
Рапбек А. Шымкент қаласының урбандалу процесін талдау.	263
Рахимбекова А.Б., Процессы экзоморфогенеза в техногенных системах северного Прибалхашья.	264
Серикова Ф. «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастық халықаралық орталығын зерттеу.	265
Тапенов Д. Павлодар қаласы аумағының қазіргі кездегі жағдайын зерттеу және картографиялау.	266
Тасболатов Б. Возможности использования современных технологий для развития картографических и геодезических работ.	267
Турсунбек Ж.Б. Ландшафттарға бейімделген мал шаруашылығы жүйесін жобалауда жамбыл облысындағы мойынқұм ауданының геоморфологиялық картасын құрастыру.	268
Тұрсынбаева А.А. Байқоңыр ғарыш алаңын картографиялау үшін жылу инфрақызыл диапазонындағы әр мезгілдегі ғарыштық суреттерін пайдалану.	269
Хамит А.Б. Қазақ жерінің ежелгі карталардағы көрінісі	270
Ходжаева Р.А. Тарихи – мәдени ескерткіштер карталарын құрастыру әдістемелігі (қазақстанның оңтүстік бөлігі мысалында).	271
Шынарбек Б. Б. Ақмола облысының топонимикасын картографиялау.	272
Юлдашев Ш.Т. Картографические модели отдельных компонентов ландшафта хребта Кетмень.	273

ГЕОИНФОРМАТИКА: ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ
ГЕОИНФОРМАТИКА: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА
GEOINFORMATICS: THEORY AND PRACTICE

Әбілғазиева М. Каспий теңіз түбі бедерінің үшөлшемді картасын құрастыру (солтүстік-бөлігі).	275
---	-----

Бөкен Е. Арақашықтықтан зерделеу материалдарын кешенді картографиялауда пайдалану.	276
Ғабдықадыр А. Алматы облысының туристік орталықтарының картасын құру (гаж технологиясын пайдалана отырып).	277
Жүнісов А.Т. Ауылшаруашылығы жерлерін landsat 5 tm және landsat 8 oli ғарыш суреттері негізінде картографиялау.	278
Ерболқызы С., Алматы облысы талғар ауданының туризiмiн дамыту мақсатында туристік-рекреациялық картографиялау.	279
Калияхметова Ж., Геоақпараттық картографиялау нысаны ретіндегі қала.	280
Кариева А.А., Построение карты зон риска затопления территории г. актау по данным дистанционного зондирования.	281
Киккарина А.С., Оценка динамики роста города и землепользования алматы с помощью дистанционного зондирования. Кубицкий Д.С., К вопросу создания карты деградации земель в дельте реки сырдары по данным дистанционного зондирования.	282
Кубицкий Д.С., К вопросу создания карты деградации земель в дельте реки сырдары по данным дистанционного зондирования.	283
Қадырқұлов А., Егістік жерлерін бағалауда геоақпараттық жүйесінің базасын құрастыру негіздері (Око облысы мақтарал ауданы мысалында).	284
Молдашова Г.А., Жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтерін топырақ жамылғысын картографиялауда қолдану.	285
Мұсахан Д.Е., Ландшафттық картографиялауда ғарыштық суреттерді өңдеу әдiстерiне шолу.	286
Мұсахан Д.Е., Ландшафттық картографиялау мақсатында жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтеріне талдау жасау.	287
Ноғай Ж.К., ГАЖ технологияларын гидрологиялық мәселелерді шешуде қолдану.	288
Нугманова Ж.Н., Маңғыбаева Б.К., Аэроғарыштық мониторингтің даму тарихы.	289
Сураншы Д.Ж., ГАЖ бағдарламаларының көмегімен алматы қаласының кіші айналмалы жолын құрастыру.	290
Тапенев Д., Геоинформатика және тұрақты даму.	291
Шектыбаева Л.К., Шығыс қазақстан облысында медициналық қызметті жақсарту (ГАЖ технологиясын пайдалана отырып).	292

ГЕОДЕЗИЯ: ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕСІ
GEODESY: THEORY AND PRACTICE
ГЕОДЕЗИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Айғалиева М.А., Современные геодезические методы при построении легкорельсовой транспортной системы.	293
Байдуллин Д.Н., “Аквапоника” жобасын жүзеге асыру барысында орындалатын геодезиялық жұмыстар.	294
Бегимжанова Е.Е., Зайсан қаласы жер бедерінің сандық үлгісін заманауи геодезиялық әдістермен құрастыру.	294
Бопай О., Исследование и установление современных геодезических приборов эффективной области применения.	295
Канапиянова Д.Г., Принципы сплошных наблюдений при геомониторинге на территории нефтегазовых месторождений.	296
Канаткалиев Д.А., Определение вероятности отказа элементов строительных конструкций.	297
Канаткалиев Д.А., Определение вероятности безотказной работы напольной плитки.	298
Қожалимов Ғ., Қазақ хандығының шекараларын анықтауда ғарыштық геодезияның әдістері.	299
Құшыбек С.Қ., Алматы облысы жер кадастрында геодезиялық жұмыстарды жүргізу.	300
Муратбеков Б.Б., Технология дифференциальной радиолокационной интерферометрии.	302
Мұрат А.С., Метрополитеннің жаңа тораптар аумағындағы жер қабатының қозғалысына мониторинг жүргізудің автоматтандырылған әдісі.	303
Мынгжасаров Б. Спутниковая навигационная система (GPS) и геодезия.	304
Набиханқызы А., Определение элементов корректировки трубопровода при устройстве его способом продавливания.	305
Нұрпейісова Маржан т.ғ.д., профессор. XX ғасырдың әл-Фарабиі- Машанов.	306
Шағырбаев З. Геодезия как ведущая производственная отрасль в реализации проекта развития транспортно-логистической инфраструктуры страны по программе "Нұрлы жол".	308

ЖЕРДІ АРАҚАШЫҚТЫҚТАН ЗЕРДЕЛЕУ МӘЛІМЕТТЕРІН ТОПЫРАҚ ЖАМЫЛҒЫСЫН КАРТОГРАФИЯЛАУДА ҚОЛДАНУ

*Молдашова Г.А.,
Таукебаев О.Ж. жетекшілігімен*
Әл-Фараби атындағы. Қазақ ұлттық университеті

e-mail: gulzat.moldash@mail.ru

Ақпараттық технологияның қарқынды дамып келе жатқанына байланысты, қордағы картографиялық мәліметтер көзінің тез арада жаңартылуы картография ғылымының өзекті мәселелерінің бірі болып отыр. Топографиялық карталармен қоса, тақырыптық карталардың да уақыт өте ескеріп, ондағы мәліметтердің шынайылығы күмән тудырады сөзсіз. Қазіргі таңда ескірген топырақ карталарын жаңарту және топырақ жамылғысының жағдайы мен құрамы туралы ақпараттарды жандандыру осы мәселенің бір бөлігі болып отыр. Осы орайда ГАЗ технологиясы мен Жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтері картографиялық өнімдерді тез арада және аз уақыт ішінде жаңартуға мүмкіндік береді. Дәлірек айтсақ, топырақ карталарын жаңартудың ең тиімді әдісі – ғарыштық технологияларды пайдалану.

Жұмыстың мақсаты: жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтерін топырақ жамылғысын картографиялауда қолданудың өзектілігін анықтау.

Міндеттері:

- жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтеріне шолу жасау;
- топырақ жамылғысын картографиялау әдістеріне шолу жасау;
- топырақ жамылғысын картографиялаудағы дереккөздерге шолу жасау;
- жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтерін топырақ жамылғысын картографиялауда қолданудың өзектілігін анықтап, тұжырымдық қорытынды шығару.

Жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтері, әсіресе неғұрлым үнемді болып табылатын ғарыштық түсірістің мәліметтері картографияда кеңінен қолданылады. Карта құрастыру үшін бұл мәліметтер басқа дерек көздерге қарағанда бірқатар артықшылықтарға ие:

- ғарыштық суреттердің шолулығы – үлкен ауданды қамтумен сипатталады. Сонымен бірге, мұнда кең көлемдегі аймақтарда бір уақытта бір жағдайда түсіру жүргізіледі. Нәтижесінде зерттеулерді ғаламдық, тіпті ғаламшарлық масштабта жүргізуге болады;
- бір аумақтың әртүрлі дәлдікпен және жалпылаумен түсірілген ғарыштық суреттер картографиялық үрдісті тежеп келген ірі масштабты карталар арқылы ұзақ масштабты карталар жасамай-ақ әртүрлі масштабтағы карталарды қатар құрастыру және жаңартуға мүмкіндік береді;
- карта құрастыру кезінде фотограмметриялық өңдеуді жеңілдететін жоғарғы биіктікте жобалау орталығы ортопланға жақын бейне құрастырылатын орталық проекция;
- түсірімнің жүйелі түрде қайталануы. Түсірімдер арасындағы интервалдар жыл, ай, сағат, минутты құрауы мүмкін. Суреттер алу бір аймаққа бір жағдайда жүреді, бұл мониторингті зерттеулерді ұйымдастыруда өте маңызды.

Ғарыштық суреттер арқылы топырақ контурларын жаңарту топырақтанудағы аэроғарыштық әдістерді қолданудың негізгі және ең тиімді бағытының бірі болып табылады.

Ірі масштабтағы топырақ карталарын құрастыру тәжірибесі көрсеткендей, дәстүрлі әдіспен құрастырылған топырақ карталары дәлдігі мен сапасы бойынша заманауи талаптарды қанағаттандырмайды, яғни уақыт өте келе ескіріп, маңыздылығын жояды. Ал жерді арақашықтықтан зерделеу мәліметтері осы олқылықтың орнын толтыруға мүмкіндік беретін бірден бір дереккөзі.